

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

**ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОМОНІМІЇ В
СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ**

Студентки групи Пкит 10-20

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Гирич Ілони Олегівни

Науковий керівник:

Викл. Самаркіна А.О.

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОМОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	5
1.1. Поняття лінгвістичного явища омонімії в сучасній китайській мові.....	5
1.2. Генетичний аспект омонімії в сучасній китайській мові.....	9
Висновки до Розділу 1.....	12
РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА ОМОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	13
2.1. Функціональна-семантична специфіка омонімів на матеріалі з китайськомовного вебпростору.....	13
2.2. Функціональна специфіка омонімів на термінологічному матеріалі....	26
Висновки до Розділу 2.....	35
ВИСНОВКИ.....	37
论文摘要.....	39
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	41

ВСТУП

Сучасні вчені мовознавці трактують зміст та функції омонімії в системі мови по різному. На переконання одних омонімія є процесом в результаті якого мова збагачує власний словниковий склад, а з погляду інших омонімія як мовне явище має негативний вплив на мову. Також відмінні думки існують щодо термінологічних критеріїв виділення омонімів з-поміж китайських слів. Таким чином **актуальність** дослідження обумовлена потребою чітко обґрунтувати принципи виділення омонімів з комплексу лексичних одиниць китайської мови. Крім того, тема дослідження є актуальною тому, що омонімія – це поширене явище як в китайськомовному вебпросторі, так і в галузевих терміносистемах.

Об'єктом дослідження було визначено лінгвістичне явище омонімії, а **предметом** – її функціонально-семантичні особливості в рамках сучасної китайської мови.

Метою дослідження було прослідкувати та вказати основні функціонально-семантичні особливості омонімії в сучасній китайській мові на основі опрацювання джерельної бази і термінологічного матеріалу.

Досягнення мети дослідження було здійснене через вирішення наступних **завдань**:

- визначити теоретичні засади вивчення омонімії в сучасній китайській мові на основі розгляду поняття явища омонімії та його генезису через опрацювання джерельної бази дослідження;
- прослідкувати семантичну специфіку омонімів;
- прослідкувати функціональну специфіку омонімів.

Матеріалом дослідження слугували сленгізми китайськомовного вебпростору та китайська економічна терміносистема в яких контрастно репрезентовані функціонально-семантичні особливості сучасної китайської мови.

Вирішення поставлених перед дослідженням завдань потребувало застосування таких **методів**:

- описовий для планомірного розгляду особливостей омонімії китайської мови, специфіки її відображення у вебпросторі та в галузевій терміносистемі;
- контекстного та мовно-культурологічного аналізу для простеження залежності специфіки вживання омонімів від контексту в якому вони використані;
- типологічний для виділення класифікаційних ознак омонімії.

Новизна дослідження полягає в наступному:

- вперше прослідковано функціонально-семантичну специфіку омонімів на основі аналізу матеріалів з китайськомовного вебпростору та термінологічного матеріалу;

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його результати доцільно використати як факультативний матеріал для студентів університету, які навчаються за освітньою програмою "Китайська мова і література", а також для молодих вчених які прагнуть поглибити власні знання з китайської мови або детальніше дослідити явище омонімії.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОМОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

1.1. Поняття лінгвістичного явища омонімії в сучасній китайській мові

Дослідники сучасної китайської мови зазначають, що лінгвістичне явище омонімії є добре розвиненим, адже низка ієрогліфів може читатись однаково (з різницею винятково в тоні, що не принципово для транскрибування імен). Таким чином китайські прізвища та імена одних і тих же людей можуть мати кілька ієрогліфічних транскрипцій. Яскравим прикладом такої закономірності є процес транскрибування всесвітньо відомих імен видатних персон. Набуттю варіантом транскрипції такого імені офіційного загально визнаного статусу передують низка трансформацій. Для кращого розуміння цього процесу на рисунку 1.1 візуалізовані схеми трансформацій варіантів транскрипцій (Ісаєва, 2016, с. 56). Статус загально визнаного варіанту транскрибування фіксується в спеціалізованих перекладних словниках, котрі є результатом сумлінної праці китайських мовознавців.

Прізвище «Гоголь»:

загально-
вживані
варіанти

Прізвище «Шевченко»:

Рисунок 1.1. Схеми трансформацій варіантів транскрипцій на прикладі прізвищ видатних українських письменників (складено на основі (Ісаєва, 2016))

Водночас такі варіанти все ж не вважаються офіційними та єдиноправильними, що дає змогу, наприклад, іноземним туристам застосувати власний варіант транскрипції своїх імен та прізвищ.

Загалом омонімія в системі сучасної китайської мови є типовою її властивістю. В структурі мови вона проявляється відсутністю однозначного зв'язку графічної та фонетичної репрезентації одного і того ж ієрогліфа. Існування омонімії в системі китайської мови обумовлене насамперед специфічною фонетичною організацією останньої. Відповідно китайську мову мовознавці об'єктивно вважають однією з перших за чисельністю омонімів (Ситник, 2021, с. 65).

Для подальшого розгляду поняття лінгвістичного явища омонімії китайської мови слід вказати термінологічне трактування омоніма. Отже, омонім є словом, яке однаково звучить з іншим словом, проте на відміну від нього має інакше значення. Таке стисле формулювання зроблене на основі термінів з аналізованої джерельної бази, які представлені на схемі рисунка 1.2.

ОМОНІМ/ОМОНІМИ:

- слова, однакові за звучанням, але зовсім різні за значенням.

(Великий тлумачний словник сучасної української мови (2005). Голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ «Перун».)

(Словник української мови (1970-1980). Відп. ред. І. К. Білодід. Тт. I-XI. К.: «Наукова думка»)

- слово, однакове за звучанням з іншим, але різне з ним за значенням.

(Словник української мови (2012). Відп. ред. В. В. Жайворонок. К.: ВЦ «Просвіта».)

- слова, однакові за звучанням і написанням, але абсолютно різні за значенням...;
- слова, однакові за звучанням і написанням, що мають різні, не пов'язані між собою значення.

(Ситник І. В. (2021). Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. Science and Education a New Dimension. Philology, IX(76).)

Рисунок 1.2. Варіанти формулювання терміну «омонім» (складено на основі (Білодід, 1978; Бусел, 2005; Жайворонок, 2012; Ситник, 2021; Тараненко, 2004))

Конкретизуючи омоніми є словами чи їх окремими граматичними формами та стійкими словосполученнями, морфемами, синтаксичними конструкціями, які маючи

однакове звучання (чи написання) кардинально відрізняються за значенням (Тараненко, 2004, с. 433).

Кірносова Н. А. акцентує на тому, що однакове звучання китайських омонімів являє собою як ідентичний склад фонем, так і ідентичний тон (Кірносова Н.А., 2004, с.21). Тонами за дефініцією дослідниці є маніпуляції з висотою голосних звуків, які здійснюються через пришвидшення чи сповільнення коливання голосових зв'язок. Тон в системі китайської мови реалізується смислорозрізняювальна функція. Адже китайські слова традиційно промовляються з певним тоном, а його зміна зумовлює зміни в смислах слів.

Омонімія китайської мови характерна для односкладових, двоскладових, а також для трискладових слів. Китайські омоніми у своїй більшості є графічно диференційованими. Таким чином в графічній площині кільком різним ієрогліфам відповідатиме одна односкладова (чи аналогічно багатоскладова) лексична одиниця виділена у фонетичній площині (Ситник, 2021, с. 65).

Опрацьована джерельна база вказує на те, що для кращого розуміння лінгвістичного явища омонімії китайської мови необхідно звернути увагу на їх типізацію яка схематично візуалізована на рисунку 1.3.

Рисунок 1.3. Типізація китайських омонімів за Хаматовою А. (складено на основі (Ситник, 2021))

Відповідно до типізації китайських омонімів візуалізований на рисунку 1.3 найпоширенішим типом омонімії в системі китайської мови є тип В (Ситник, 2021, с. 65).

В аналізованій джерельній базі даного дослідження поняття лінгвістичного явища омонімії китайської мови вивчається в тому числі з використанням лінгвостатистичного методу та відповідно через складання частотних словників. На переконання Ситника І. В. (2021) останні є наслідком реалізації такого наукового методу досліджень. Крім того, частотні словники на думку вченого - це джерело точних числових даних.

На важливість та необхідність використання лінгвостатистичного та загалом статистичних методів при вивченні такого лінгвістичного явища як омонімія вказує також Мельничук Р. І. (2016) обґрунтовуючи це наступними факторами:

- типова для мовних та кількісних характеристик об'єктивність;
- внутрішня взаємозалежність якісних та кількісних характеристик складу мови;
- підвладністю
- залежність частотності різних складових компонентів системи мови у мовленнєвому потоці від дії статистичних законів.

Рисунок 1.4. Схематична візуалізація місця ізолюючої китайської мови серед мов світу (складено на сонові (Ситник, 2021))

Продовжуючи тезу складання частотних словників як наслідку реалізації лінгвостатистичного методу дослідження явища омонімії в китайській мові слід зауважити, що цей метод потребує врахування

типологічних особливостей мови. Морфологічна типологізація визначає китайську як кореневу (ізолюючу) мову, яка функціонує у складі крупніших систем (див. рис. 1.4). Специфічно, що кореневі мови характеризуються відсутністю афіксів та вираженням граматичних значень наступними способами - прилягання одних слів до інших; через службові слова (Кочерган, 2005, с. 321).

Отже, одним зі способів реалізації лінгвостатистичного методу дослідження омонімії китайської мови є її усунення наступним способом. До однієї структурної частини омонімічної пари додається умовна позначка в ході розмітки та сегментації текстів в рамках одного корпусу в електронному програмному ресурсі «Chinese Corpus online – Automatic POStagging and segmentation» («分词和词性标注») (Chinese Corpus online, 2023; Ситник, 2021). Останній дає змогу графічно розрізнити слова омонімічної пари та розрахувати частотність вживання кожного з них окремо.

Омонімія будучи лексичним явищем проявляється як між загальноновживаними словами, так і між ними та термінологічними одиницями. Функціонування омонімічних пар типу загальноновживані слова – терміни детальніше розглянуте в пункті 2.2 даного дослідження. Важливо зауважити, що в таких парах значення перших має властивість звужуватись, змінюватись, а також конкретизуватись (Вакуленко, 2015, с. 41).

Важливо зауважити, що омонімія в наукових дослідженнях, а особливо в рамках інтегрованого лінгвістичного опису системи мовної часто розглядається разом з полісемією, адже останній комбінує як лексичні, так і граматичні компоненти (Широков, с. 12).

1.2. Генетичний аспект омонімії в сучасній китайській мові

Китайську мову вчені мовознавці, як свідчить опрацьована джерельна база дослідження, відносять до числа мов найбагатших омоніміями. Зокрема їх максимальна частка присутня в односкладових словах. Репрезентативним прикладом таких є наступна омонімічна пара (Ситников, 2011):

- «» [Gōng] – загальний;

- «工» [Gōng] – праця.

Розглядаючи генетичний аспект омонімії китайської мови доцільно конкретизувати, що омонімами цієї мови є слова з однаковим звучанням (в т. ч. тоном), проте з різним значенням безвідносно до ієрогліфічного написання.

Мовознавчі наукові праці присвячені вивченню явища омонімії в китайській мові розглядають також його генетичний аспект. Відповідно автори таких праць рушійними факторами походження омонімів як витоків явища омонімії вбачають наступні (Ситдигов, 2011):

- фонетичні трансформації;
- семантична еволюція слів (розпад полісемії);
- морфологічні трансформації (словотворення та інші процеси);
- іншомовні запозичення слів.

Крім зазначених вище витоків явища омонімії в системі китайської мови доцільно окремо виділити також і специфічні джерела, котрі стосуються саме цієї мови. З огляду на опрацьовані матеріали джерельної бази дослідження до їх числа зараховують такі витoki китайської омонімії (Ситдигов, 2011):

- давньокитайську односкладову лексику;
- діалектну лексику вживану в рамках літературної мови.

Відповідно до зазначених джерел омонімії для повнішого розуміння цього мовного явища була детальніше розглянута взаємодія між китайською лексикою та запозиченнями в рамках процесу формування омонімічного зв'язку. Опрацьовані наукові праці відповідно до теми дослідження вказують на те, що репрезентативними запозиченнями в контексті відображення специфіки омонімії є термінологічні лексичні одиниці. Останні стали витокom омонімії позначаючи в рамках китайської мови міри довжини, ваги, фінансово-грошові одиниці. Характерним для термінологічних запозичень в китайській мові є те, що вони входячи до омогрупи здатні збільшити число омонімів. Утворення омонімів через запозичення китайській мові стало наслідком впливу наступних факторів:

- невелика кількість фонем;
- обмежена кількість фіналей у складах.

Для більшості термінологічних запозичень (особливо тих, що позначають міру ваги та довжини), що проникли до китайської мови у двоскладовій формі характерним є скорочення до односкладової форми. Ситдигов П. Г. (2011) підкреслює, що такі запозичення не маючи омонімів в системі китайської мови будучи в двоскладовій формі збільшують їх кількість в односкладовій формі. Схематично таку закономірність візуалізовано в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Запозичене слово	Транскрипція	Значення	Наявність омоніма
米达	[mi3da2]	метр	відсутній
Скорочена форма запозиченого слова	Транскрипція	Значення	Наявність омоніма
米	[mi3]	метр	наявний - «рис в зернах»

Приклад набуття омоніма при скороченні слова до односкладової форми
(складено на основі (Ситдигов, 2011))

Загалом термінологічні запозичення в китайській мові вживаються переважно в односкладовій формі, адже такі елементарні терміни як міра довжини з таблиці 1.1 мають стійку асоціацію в носіїв мови саме з односкладовими словами.

Будучи однією з передових мов за кількістю омонімів серед інших мов світу китайська характеризується наявністю такої важливої лінгвістичної проблеми як конфлікт омонімів. Суть такої проблеми полягає в наступному (Ситдигов, 2011):

- сприйняття та розуміння змісту слів (зокрема запозичених);
- присвоєнні чітких значень словам відповідно до контексту в якому вони вживаються.

Слова в рамках більшості омогруп належать до різних лексичних сфер та переваж до різних частин мови. При виникненні конфлікту омонімів розв'язати його вдається врахувавши контекст в якому вони були використані.

Висновки до Розділу 1

Явище омонімії є типовим для системи сучасної китайської мови. В її складі воно репрезентоване наступним чином - відсутність однозначного зв'язку графічного та фонетичного представлення одного і того ж ієрогліфа. Загалом китайська мова вважається однією з перших за чисельністю омонімів.

Китайські слова-омоніми чи їх окремі граматичні форми, стійкі словосполучення, морфеми, синтаксичні конструкції з однаковим звучанням (чи написанням) кардинально відрізняються за своїм значенням безвідносно до їх ієрогліфічного написання.

Явище омонімії в китайській мові поширюється на односкладові, двоскладові та трискладові слова. Максимальна частка омонімів присутня саме в односкладових словах. Оскільки китайські омоніми переважно графічно диференційовані, то в графічній площині кільком різним ієрогліфам відповідає одна односкладова (чи аналогічно багатоскладова) лексична одиниця виділена у фонетичній площині.

Китайські омоніми класифіковані на три ключові групи - мають схоже звучання, проте різне написання; мають схоже звучання та написання; мають аналогічне написання, проте відмінні за звучанням.

Визначальними чинниками походження омонімів є фонетичні трансформації; семантична еволюція слів (розпад полісемії); морфологічні трансформації (словотворення та інші процеси); давньокитайська односкладова лексика; діалектну лексику вживану в рамках літературної мови; запозичення слів; спеціальна фахова лексика.

Важливо, що утворення китайських омонімів із запозичень – це наслідок існування невеликої кількості фонем та обмеженої кількості фіналей у складах слів. Більшості термінологічних запозичень (особливо тих, що позначають міру ваги та довжини), що проникли до китайської мови у двоскладовій формі властиве скорочення до односкладової форми.

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНА СПЕЦИФІКА ОМОНІМІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Функціонально-семантична специфіка омонімів на матеріалі з китайськомовного вебпростору

Опрацьована джерельна база вказує на те, що функціонально-семантичну специфіку омонімії сучасної китайської мови вдало репрезентує текстовий контент китайськомовного вебпростору. Тому матеріалом для написання даного пункту дослідження слугували повідомлення блогів китайського вебпростору. Адже, онлайн спілкування здатне суттєво впливати на способи комунікації як в рамках системи китайської мови, так і в будь-якій мові загалом.

Зважаючи на значні обсяги інформації, які транслюються мережі Інтернет для зручнішого обміну нею онлайн комунікація адаптивно набула короткої форми (скорочення, аббревіатури), збагатилась сленговими новоутвореннями та гібридизованими китайсько-англійських лексичними елементами. Репрезентативними в цьому контексті вважаємо приклад повідомлень з китайського порталу «Baidu» (网络语言利与弊的分析, 2023) візуалізований на рисунку 2.1.

Особливо примітним є те, що наведений приклад онлайн комунікації (рис. 2.1) справляє враження нелогічного повідомлення складеного з навмання підібраних ієрогліфів та з відсутнім логіко-семантичним зв'язком. Специфічним також є те, що у складі слів є як цифри, так і іншомовні (англійські) суфікси.

З точки зору ієрогліфіки приклад онлайн комунікації (рис. 2.1) та його ж варіант літературною китайською мовою складені зовсім різними ієрогліфами. Однак, в площині фонетичного аналізу в обох прикладах присутні омофони - абсолютні та часткові (Кравченко, 2016, с. 347).

Згідно з Публічним електронним словником української мови (2023) традиційним трактуванням згаданих вище омофонів є наступне — слова з однаковою вимовою, проте з різними значеннями та способами написання. Як суміжний з омофоном терміном в наукових джерелах функціонує термін омоніму. Для кращого

розуміння особливостей обох понять далі подані їх хрестоматійні формулювання відповідно до дефініцій з джерельної бази дослідження.

приклад онлайн комунікації:

搜搜问问:

寒ing, 泥 [ní]素 [sù]芥末 [jièmò]286, 泥 [ní]太 [tài] out, 偶 [ǒu]稀饭 [xīfàn]滴 [dī]淫 [yín] 8素 [bāsù]酱紫 [jiàngzǐ]滴 [dī]!

той же приклад літературною мовою:

天啊 [ti'ān a], 你 [nǐ] 是 [shì]这么 [zhème]老土 [lǎotǔ] 了, 你 [nǐ] 太 [tài]外行 [wàiháng]了, 我 [wǒ]喜欢 [xǐhuan]的 [de] 人 [rén] 不是 [búshì]这样 [zhèyàng] 的 [de]!

переклад українською мовою:

Господи, ти такий старомодний, ти такий профан, людина, яка мені подобається зовсім не така!

Рисунок 2.1. Приклад повідомлень з китайського порталу «Baidu» (складено на основі 网络语言利与弊的分析, 2023)

Омоніми є словами, які мають однакове звучання та відмінні за змістом, а омофонами – слова, що мають однакову вимову та відмінні за написанням (Бусел, 2005). Відповідно до цих формулювань можна вважати омофони фонетичними омонімами. В даному пункті увага приділена саме омофонам, адже за своєю суттю вони вдало репрезентують функціонально-семантичні особливості омонімії сучасної китайської мови. Специфічно, що обидві з наведених дефініцій омоніма та омофону акцентують саме на однаковому звучанні, а відтак кожен омонім коректно вважати фонетичним.

Концепт омофонії «谐音» особливо актуальний в китайській звичаєво-обрядовій сфері. На переконання Кравченко О. О. (2016) омофони – це невід’ємний компонент в системі китайської мови.

Функціонально-семантичну специфіку омонімів в даному пункті дослідження аналізовано на матеріалі повідомлень з блогів китайського вебпростору (далі – сленгів), а передусім на прикладах з рисунка 2.1. З них видно, що 你 [nǐ] літературною

мовою тотожний 泥 [ní] з повідомлення блогу «Baidu». Однак, несуттєва відмінність є у використаних тонах. Таким чином 你 [ní] в літературній мові вимовлятиметься 3-м тоном та матиме значення особового займенника «ти», а сленговий варіант – 2-м тоном зі значенням «бруд».

У прикладах з рисунка 2.1 素 [sù] зі сленгового варіанту міняє дієслово-зв'язку 是 [shì] «бути» з літературної мови. Сленговий 芥末 [jièmò] має звучання наближене до літературного 这么 [zhème]. Треба зауважити, що 芥末 [jièmò] традиційно вживається в значенні «васабі», а в сленговій варіації він заміщений ієрогліфом 这么 [zhème] традиційно вживаним в літературній мові в значенні «такий, так».

Специфічним для сленгового тексту з рисунка 2.1 є застосування цифр (2, 8 та 6), що обумовлено посиланням на назви одних з перших комп'ютерних процесорів 80-х років минулого століття - Intel 286, Am286 (Apis, 2009). Семантика використання саме цих цифр пояснюється тим, що модель процесора яку вони ідентифікують є давно морально застарілою через свою повільну роботу відносно нових моделей. Відповідно у сучасному вебпросторі (глобальному загалом та китайськомовному зокрема) «286» вживається молоддю не на позначення комп'ютерних процесорів, а на позначення особливостей поведінки в рамках онлайн комунікації. Тобто, якщо в мовній ситуації обміну повідомленнями один з учасників комунікації відповідатиме чи реагуватиме повільно, або виявлятиме необізнаність в актуальних трендах віртуального та реального світу, то його можуть назвати «芥末 286». Цифровий елемент останнього сленгізму є досить популярним в молодіжних переписках на форумах або в чатах. Для кращого розуміння функціонально-семантичної специфіки такого сленгового омофона нижче на рисунку 2.2 наведений варіант переписки з форуму на ресурсі «Sogou» (2023).

Проаналізувавши приклади вживання цифрового елемента «286» (рис. 2.1 та 2.2) у китайськомовному вебпросторі вважаємо, що він використовується учасниками онлайн комунікації, щоб передати семантику 老土 [lǎotǔ] в значенні «старомодний» відповідно до норм літературної китайської мови.

Повертаючись до сленгового прикладу наведеного на рисунку 2.1 розглянемо лексему «太 out» з англomовним компонентом. Оригінальне значення цього компоненту «за межами» впливає на семантику всієї лексеми.

приклад онлайн комунікації:

«今天有一个同学告诉我另一个同学说我是»286«, 问我怎么不生气»

переклад українською мовою:

Сьогодні один з однокласників повідомив мені, що інший однокласник назвав мене відсталим, дивуючись, як я на це не образився

Рисунок 2.2. Приклад повідомлень з використанням «芥末 286» (складено на основі (搜狗, 2023))

Рисунок 2.3. Схема семантичної трансформації «太» з літературного варіанту на сленговий (складено на основі (搜狗, 2023; Кравченко, 2016))

Явище омонімії в аналізованих текстах з блогу «Baidu» було прослідковано також на інших лексемах та схематично візуалізовано на рисунку 2.4. В першого сленгового прикладу з цього рисунка пряме значення («каша») немає нічого спільного зі значенням його літературного відповідника. Однак, подібна вимова зробила обидва слова семантично зближеними. Аналогічна близькість прослідкована на омофонах другого прикладу з рисунка 2.4. Відповідно означальна частка літературної мови була замінена омофоном у сленговому варіанті. На основі подібної вимови був утворений сленговий омофон до літературного слова з третього прикладу рисунка 2.4.

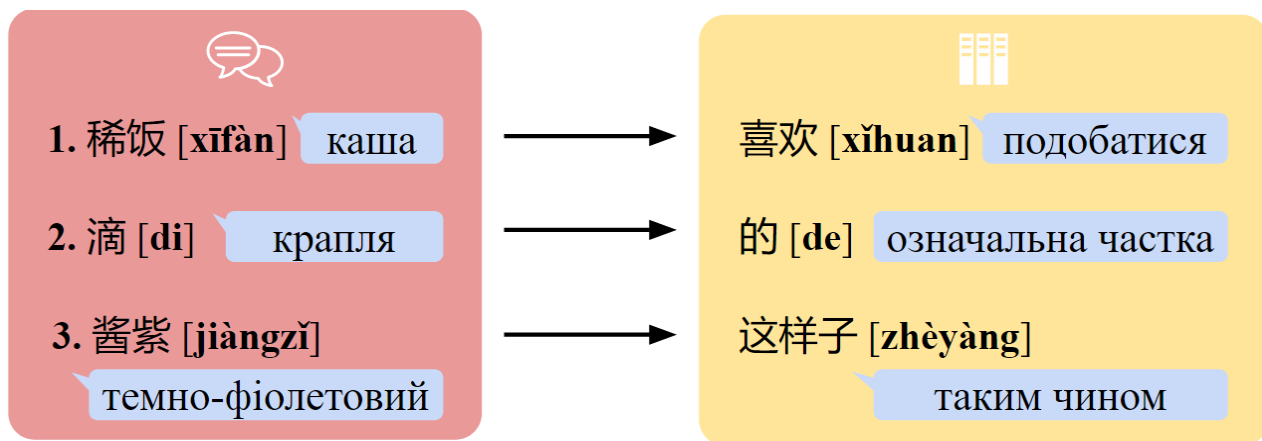

Рисунок 2.4. Схематична візуалізація явища омонімії в аналізованих текстах з блогу «Baidu» (складено на основі (Кравченко, 2016; 搜狗, 2023))

Окремої уваги заслуговує трансформація «不是» [búshì]. Даному словосполученню літературною китайською мовою на рисунку 2.1 наведений омофон у сленговому варіанті – «8素» [bāsù], який відіграв роль семантичного відповідника літературного варіанту. Така трансформація з літературної на сленгову лексему в рамках явища омонімії стала можливою завдяки подібності звучання елементів «8» [bā] та «不» [bù] (заперечна частка) в аналізованих словосполученнях.

В онлайн переписках учасники цифрової комунікації китайськомовного вебпростору «8» [bā] часто вживається окремо на заміну ієрогліфам через схоже звучання до англомовного «Bye» [bai] (MICHAELCRUICKSHANK, 2022)). Відповідно традиційним завершенням онлайн переписки у китайців є фраза «88» [bā bā], що є міжмовним омофоном до англійськоїрази «Bye-bye» [bai 'bai].

Омоніми завдяки власній функціонально-семантичній специфіці часто присутні в китайськомовному вебпросторі. Зокрема дуже розповсюдженим вважається фраза 3 представлена на схемі рисунка 2.5. В ній сленгові ієрогліфи 2 маючи власне значення вживаються в значенні ієрогліфів 1. Завдяки практично ідентичному звучанню в текстах китайськомовного вебпростору ієрогліфи 2 функціонують як омофони до ієрогліфів 1. Така закономірність зумовлена зокрема контекстом вислову з рисунка 2.5. Зміст вислову 3 завдяки омонімії полягає в тому, що все в житті дуже мінливе, тож суттєво перейматись чимось не варто. При дослівному перекладі за відсутності омонімії вислів 3 втратив би свій сенс та звучав не логічно.

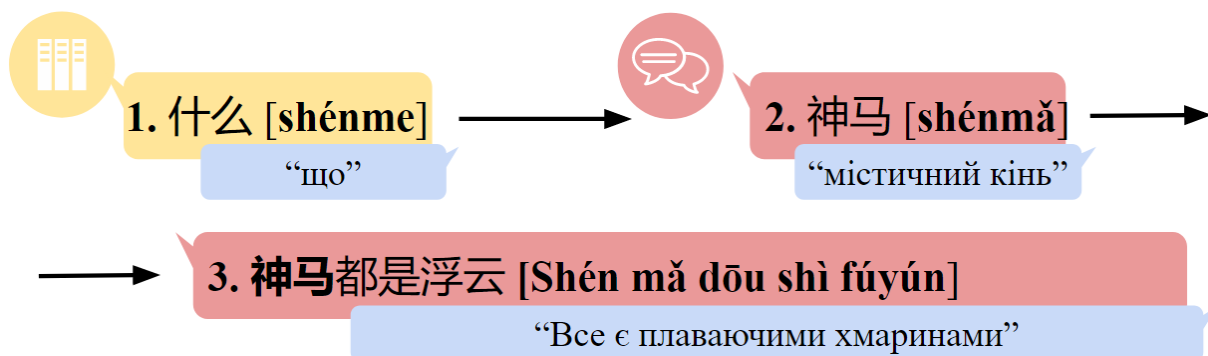

Рисунок 2.5. Схематична візуалізація функціонально-семантичної специфіки омонімії в китайськомовному вебпросторі (складено на основі (MICHAELCRUICKSHANK, 2022))

Семантика новоутворених омофонів в китайськомовному вебпросторі обумовлена серед іншого причиною їх функціонування - уникненням цензури (передусім політичної з боку комуністичної партії), потреба використання обценної (максимально наближеної за вимовою до нецензурної) лексики. Відповідно омофонічний принцип став основою для специфічної онлайн комунікації на різних вебресурсах з утворенням нових сленгізмів (Кравченко, 2016, с. 349). Згідно з цим принципом були утворені сленгові омофони приклади яких візуалізовані на схемі рисунка 2.6. З прикладів, що на схемі чітко, що видно що новоутворені омофони у вебпросторі мають ідентичне (1-ий та 2-ий приклади) або дуже подібне (3-тій) звучання.

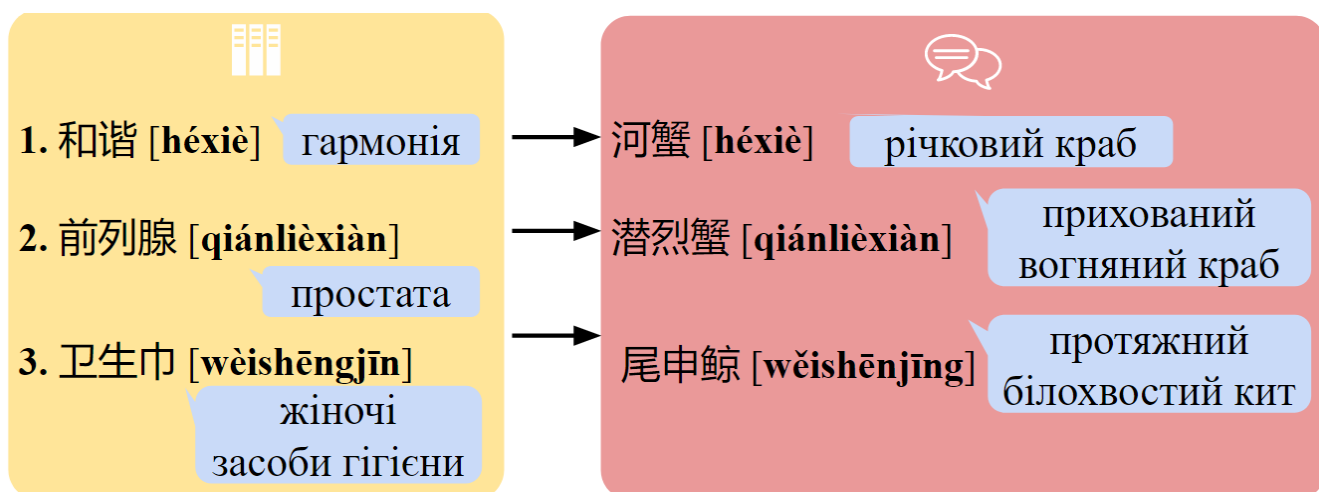

Рисунок 2.6. Схема утворення омофонів в китайськомовному вебпросторі (складено на основі (Кравченко, 2016; MICHAELCRUICKSHANK, 2022))

Перший приклад з рисунка 2.6 характеризується наступною функціонально-семантичною специфікою. Похідне літературне слово в ході розвитку онлайн комунікації штучно витіснили урядові китайські цензори з активного вжитку китайськомовного вебпростору. Такі дії були зумовлені тим, що «和谐» переважно вживалось на інтернет-ресурсах в іронічному контексті щодо незручних для комуністичної партії тем. В обхід такого цензурного підходу правлячої партії китайська молодь почала завуальовано вживати омофон «河蟹». В результаті обидві лексеми стали семантично зближеними (Кравченко, 2016, с. 349).

Функціонально-семантична специфіка другого прикладу з рисунка 2.6 полягає в тому, що сленговий варіант став омофоном до літературного варіанту слова внаслідок актуалізації асоціативного культурно обумовленого зв'язку. Йдеться про те, що омофон «潜烈蟹» для носіїв китайської мови є легендарним крабом, котрим згідно з переказами колись була заблокована Велика китайська (стічна) канава. Таким чином відносно назви органа сечовивідної системи «前列腺» вибір омофона цілком очевидний (Кравченко, 2016, с. 349).

Семантика та функціональна особливість третього прикладу з рисунка 2.6 зумовлена історією китайського китового промислу. Однією з задач останнього в рамках полювання на білих китів було отримання сировини для створення засобів жіночої гігієни. Відповідно останні зі сленгу китайських китобоїв як «尾申鲸» мігрували до онлайн комунікації (Кравченко, 2016, с. 350).

Розглядаючи функціонально-семантичну специфіку омонімів в сучасному китайськомовному вебпросторі слід неодмінно навести як репрезентативний приклад популярний в онлайн комунікації вислів «雅蠅蝶» [yǎmièdié] – «малий елегантний метелик». Етимологічно він є міжмовним омофоном, адже походить від японського «止めて» [Yǎ Miè Dié] – «стоп», котре вживається як контекстологічне посилення на китайську концепцію японських сцен згвалтування. Остання базована на легенді про японську дівчину яка була перетворена на такого метелика після таких сцен. «Малим елегантним метеликом» в китайській мові є окремий вид з ареалом на Цинхай-

Тибетському плато, який може міняти колір та світитись; вважається дорогоцінним та рідкісним (Кравченко, 2016; Vlah-tan, 2013).

З аналізу матеріалів з китайськомовного вебпростору випливає, що онлайн комунікація стимулює омонімію через утворення сленгізмів базованих передусім на подібності, а часто ідентичності вимови відносно літературних відповідників. Таким чином відбувається сучасний розвиток китайської мови через інтенсифікацію неосемантичних процесів.

Окрім літературної мови джерелом омонімії в сучасному китайськомовному вебпросторі є молодіжне почуття гумору. Останнє, як свідчать матеріали дослідження проявляється у вживанні цифр як структурних елементів новоутворених сленгових омофонів (див. рис. 2.2 та 2.7).

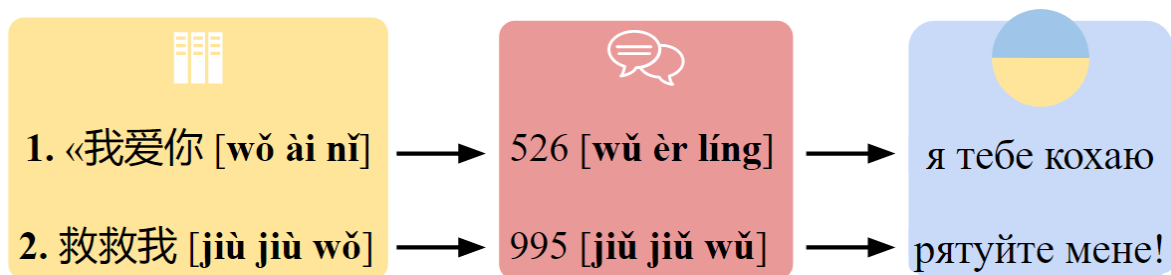

Рисунок 2.7. Схема утворення омофонів через заміну ієрогліфів цифрами (складено на основі (Кравченко, 2016; MICHAELCRUICKSHANK, 2022))

Цифри в омофонах які замінюють традиційні китайські ієрогліфи, як видно з прикладів на рисунку 2.7 підібрані за принципом подібності вимови. Утворення таким чином омофонів є дуже популярним на аналізованих веб-ресурсах. Така популярність зумовлена тенденцією заощадження мовних ресурсів (Кравченко, 2016, с. 350).

Активне використання під час онлайн спілкування молоддю цифр на заміну ієрогліфів в китайськомовному вебпросторі в рамках явища омонімії обумовило набуття ними нової семантики. Остання базована на асоціаціях викликаних цифрами у молодих китайців. Тому далі функціонально-семантична специфіка омонімів розглянута з огляду на їх нову семантику та символізм для сучасної китайської молоді.

В Китаї «2» є символом нерівності та протиріч, як першопричин поділ всього на Землі; є символом жіночого, земного; символізує інь; несприятливий початок. Традиційно цифра «2» [èr] вважається числом конфлікту (Кравченко, 2021, с. 231).

Попри це в сучасному китайськомовному вебпросторі ця цифра часто вживається на заміну ієрогліфа «愛» [Ài] «кохання, кохати», що зумовлене згаданим вище трендом заощадження мовних ресурсів. Адже, при онлайн переписці циферний набір спрощує та пришвидшує процес обміну повідомленнями для комунікатів. Таким чином цифра «2» в рамках онлайн спілкування набувши нової семантики та завдяки наближеній вимові стала омофоном відносно «愛» (Кравченко, 2016, с. 350).

На переконання Еберхерда В. (1990) число «6» – це омофон відносно «祿» [lù] в значенні «багатство» згідно з кантонським діалектом китайської мови. З іншого боку в рамках мандаринського діалекту з огляду на орфоепічну специфіку «6» схожа за вимовою до питомої лексеми «流» [liú] в значенні «потік». В китайськомовному вебпросторі «6» є омофоном до омофоном відносно службової частки «了» [le]. Як структурний елемент чисельних комбінацій (див. табл. 2.1) «6» аналогічно «了» (виділені кольором) функціонує винятково як службова частка цифрового коду (Кравченко, 2021, с. 232).

Таблиця 2.1

Цифровий код	Значення	Переклад
026 [Líng èr liù]	你来了 [Nǐ lái le]	You are here (Ти тут)
096 [Líng jiǔ liù]	你走了 [Nǐ zǒu le]	You are leaving (Ти йдеш)
086 [Líng bā liù]	你发了 [Nǐ fā le]	You made a fortune (Ти «спіймав» удачу)
456 [Sì wǔ liù]	是我啦 [Shì wǒ la]	It's me (Це є я)

Функціонування числа «6» як службової частки цифрового коду в рамках китайськомовного вебпростору (Кравченко, 2021)

З прикладів наведених в таблиці 2.1 в рамках китайськомовного вебпростору чітко видно, що у складі цифрових кодів якими послуговується молодь в онлайн переписках семантично «6» застосована винятково як структурна частина коду без

натяку на зв'язок зі значеннями «багатства» чи «поток». В трьох з чотирьох прикладах

Продовжуючи розгляд омонімії сучасного китайськомовного вебпростору треба зазначити, що «7» [qī] функціонує як омофон відносно «起» [Qǐ] в значенні «підіймальний рух, підйом». Згідно з такою семантикою в рамках вживаних молоддю в онлайн переписках кодів «7» як омофон є частиною наступних популярних висловів наведених в таблиці 2.2

Таблиця 2.2

Цифровий код	Значення	Переклад
537 [Wǔ sān qī]	我升起 [Wǒ shēng qǐ]	Я отримав підвищення; піднявся кар'єрною драбиною
987 [Jiǔ bā qī]	对不起 [Duìbùqǐ]	Вибач

Функціонування числа «7» як службової частки цифрового коду в рамках китайськомовного вебпростору (Кравченко, 2021)

Крім змісту ієрогліфа «起», цифра «7» є семантичним відтворенням «气». Основними значеннями останнього є наступні - «газ», «дух», «гнів», «енергія». Найпопулярнішим серед них в аналізованому китайськомовному вебпросторі є «гнів». Таким чином в онлайн спілкуванні молоді функціонує тільки негативне значення (Кравченко, 2021, с. 232). На підтвердження такій закономірності нижче наведені приклади вислові з відповідною семантикою в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Цифровий код	Значення	Переклад
5376 [wu san qi liu]	我生气了 [wo sheng qi le]	I am angry (Я роздратований)
8147 [ba yao si qi]	不要生气 [bu yao sheng qi]	Don't be angry (Не треба гніватися)
7456 [Qīsiwǔliù]	气死我了 [Qī sǐ wǒle]	Angers me to death (Розлютив мене до смерті)
5987 [wǔjiǔbāqī]	我很白痴 [wǒhěnbáichī]	I am an idiot (Я ідіот)
0987 [língjiǔbāqī]	你很白痴 [nǐhěnbáichī]	You are an idiot (Ти ідіот)

Негативна семантика «7» як омофону до «起» [Qǐ] та «流» [liú]

(складено на основі (Кравченко, 2021))

На прикладах з таблиці чітко видно, що числа з цифрою «7» у їх складі мають безпосередній зв'язок з такими почуттями як гнів та роздратування. Рідше числа з цією цифрою використовуються в молодіжних онлайн переписках для передачі дещо інакшою, однак теж негативної семантики як на останніх двох прикладах з таблиці 2.3.

Як видно з вище описаних прикладів в китайськомовному вебпросторі користувачі часто послуговуються числовими сленгізмами, котрі є омофонами до літературних слів та фраз. Наступні приклади наведені в таблиці 2.4 на підтвердження цієї закономірності пов'язані з використанням цифри «8» та зміною її традиційного для китайської культури значення.

Таблиця 2.4

Цифровий код	Значення	Переклад
168 [yīlìùbā]	一祿發 [yīlùfā] (кантонський варіант)	To have a good fortune (Мати гарну вдачу)
38 [sānbā]	三八 [sānbā]	A silly woman (Дурнувата жінка)
78 [qībā]	鸡巴 [jība]	Bullshit / Penis (Фігня / чоловічий статевий орган)

Зміна семантики «8» як омофону до «發» [fā], «八» [bā] та «巴» [ba]

(складено на основі (Кравченко, 2021))

Відповідно до них вона є символом досконалості, повноти як в природі, так і державі (Кравченко, 2021, с. 232). Наведені в таблиці 2.4 приклади свідчать про те, що «8» в онлайн спілкуванні вживається в обох - позитивній та негативній (не рідко грубій) конотаціях.

Продовжуючи тезу сленгізмів чисел слід навести приклади з цифрою «9», адже вона має особливе значення для китайської культури, як число небесних сфер (Lip, 1990, с. 28). В системі сучасної китайської мови це число функціонує також як омофон до «九» [jiǔ] – «довгий, довговічність». Як сленгізм «9» вживається в онлайн комунікації в наступних значеннях - «достатньо; вистачає; повною мірою», що відповідає ієрогліфу «够» [gòu] сучасної китайської мови (див. приклади в табл. 2.5).

З прикладів функціонування чисел як омофонів та сленгізмів в рамках сучасного китайськомовного вебпростору видно, що їх оригінальний символізм переважно зберігається. Будучи тональною мовою, як свідчать опрацьовані джерела дослідження китайська мова характеризується наступною особливістю – незначні відмінності у вимові ієрогліфів та слів здатне зумовити функціонування відповідно до контексту іншого їх значення.

Таблиця 2.5

Цифровий код	Значення	Переклад
3399 [sān sān jiǔ jiǔ]	长长久久 [cháng cháng jiǔ jiǔ]	For a long time (На довгий час)
89 [bā jiǔ]	发够 [fā gòu]	To be enough rich (Бути достатньо заможним)
39 [sān jiǔ]	长够 [cháng gòu]	Grow enough (Достатній ріст)
99 [jiǔ jiǔ]	就够 [jiù gòu]	Just enough (Якраз достатньо)
9958 [jiǔ jiǔ wǔ bā]	救救我吧 [jiù jiù wǔ bā]	Save me (Врятуй мене)

Функціонування числа «9» як сленгового омофона в рамках китайськомовного вебпростору (Кравченко, 2021)

Вживання в онлайн комунікації ієрогліфів з аналогічною чи подібною вимовою, проте відмінним написанням та змістом являє собою дуже важливе явище для сучасного китайськомовного вебпростору - явище омонімії. Аналізований мовний матеріал вказує на те, що в результаті системного вживання сленгізмів в онлайн комунікації до продуктивних джерел їх утворення слід зарахувати омофони. Китайськомовний вебпростір охоплюючи чисельні елементи мовної гри та сленгізми став альтернативною суспільною екосистемою з власними характеристиками, та особливостями використання мовного коду. Результати аналізу матеріалу в даному пункті також вказують на те, що процеси еволюції системи мови перебувають у взаємозалежності від рівня розвитку соціуму, адже в мові миттєво відбиваються усі суспільні зміни.

2.2. Функціональна специфіка омонімів на термінологічному матеріалі

Специфіка омонімів залежить від сфери в якій вона функціонує. Тому її особливості розглянуті в даному пункті саме на термінологічному матеріалі, адже його вважаємо репрезентативним в аспекті функціональної специфіки китайських омонімів. Особливо репрезентативним на наш погляд є економічна терміносистема в рамках якої омонімія як явище дуже поширене. Чимало науковців вважають, що омонімія не властива як економічній терміносистемі, так і термінології загалом. Однак така думка є хибною стосовно китайської мови (Ситдииков, 2011, с. 226).

Термінологія для розгляду функціональної специфіки омонімів була навмисне для даного дослідження з огляду на її відкритість загальномовним явищам (Іващенко, 2011, с. 30). Зокрема Вакуленко М. О. (2015) акцентує на тому, що термінолексикон загалом характеризується наступними загальнолексичними явищами – омонімією, полісемією, паронімією, синонімією.

Комунікативна лінгвістика розглядає омонімію разом з полісемією як джерела комунікативних складнощів. Омнімічні зв'язки переважно формуються в ході взаємодії загальноновживаних та термінологічних лексичних одиниць (Гуйванюк, 2005, с. 59).

Відповідно до трактування (див. п. 1.1) омоніму яким послуговуємось в даному дослідженні тон для ідентифікації омонімії не враховують. Відтак яскравими прикладами термінологічної омонімії вважаємо наведені нижче на схемі рисунка 2.8.

На прикладах з рисунка 2.8 прослідкована наступна специфіка — в трьох з чотирьох омонімічних пар тон звучання слова відрізняється. Водночас треба зауважити, що не враховувати тон для ідентифікації омонімів не зовсім коректно. Адже для китайської мови саме силабеми (тонований склад) є найменшими фонетичними одиницями, а не фонемами (окремі звуки мови). Тобто силабеми в системі китайської мови функціонують як слова чи морфеми. Оскільки тон в системі китайської мови – це невід'ємна частина фонетичної сфери слів чи морфем, яка реалізує змісторозрізнявальну функцію, то до категорії омонімів коректно зараховувати слова не лише з однаковим чи подібним звучанням, а й однаковими

тонами зауважує Ситдигов П. Г. (2011, с. 226). Відповідно до такого трактування омонімічними парами вважаємо приклади наведені на схемі рисунка 2.9.

Рисунок 2.8. Приклади термінологічної омонімії без врахування тону (складено на основі (Ситдигов, 2011))

Рисунок 2.9. Прикладами омонімії з врахуванням тону (складено на основі (Ситдигов, 2011))

Приклади термінологічної омонімії з врахуванням тону

Порівнявши приклади з рисунків 2.8 та 2.9 знаходимо підтвердження зауваженню Ситдикова П. Г. (2011) стосовно того, що в омонімії китайської мови необхідно враховувати тон для ідентифікації омонімічної пари. Відповідно китайськими омонімами слід вважати слова з однаковим звучанням, в тому числі тоном, однак з різним змістом безвідносно до ієрогліфічної форми (граматики).

Специфіка функціонування омонімів в рамках економічної терміносистеми проявляється також у їх взаємодії з іншомовними запозиченнями. Очевидно, що економічна сфера передбачає міжнародну комунікацію для налагодження стійких ділових відносин. А в рамках глобалізаційних процесів така комунікація потребує уніфікованих термінів - однаково зрозумілих та прийнятних в різних країнах світу. Яскравим прикладом таких є такі одиниці виміру таких величин, як довжина, вага, грошова одиниця (див. рис. 2.10).

Приклади розширення термінологічної омонімії завдяки іншомовним запозиченням

Рисунок 2.10. Приклади розширення термінологічної омонімії завдяки іншомовним запозиченням (складено на основі (Ситдигов, 2011))

На прикладах з рисунка 2.10 чітко прослідковується наступна закономірність - чисельність омонімів в рамках економічної терміносистеми збільшується з надходженням до неї іншомовних запозичень. Це доводить твердження про те, що іншомовні запозичення відіграють роль джерела омонімії (див. п. 1.2).

Аналізований термінологічний матеріал вказує на те, що класична омонімія (однакове написання та звучання слів) в системі китайської мови має малу

представленість у вигляді омофонів. Останні здебільшого є односкладовими та двоскладовими словами, рідше – трискладовими. Для кращого розуміння представленості омофонів нижче на діаграмі рисунка 2.11 візуалізоване відсоткове їх співвідношення до усіх термінологічних одиниць з юридичного словника (Ахметшина, Ли, Д., 2005), адже приклади омонімії китайської мови на думку Козоріза О. П. (2013) доцільно розглядати також з юридичної терміносистеми.

Економічна сфера дотична до багатьох інших сфер людської діяльності. Відповідно омоніми якими вона послуговується функціонують також в дотичних до неї сферах в рамках явища термінологічної (міждисциплінарної) омонімії. Однією з таких дотичних до економічної сфери є юридична. Це доводять приклади наведені в даному пункті приклади односкладових омонімів в таблиці 2.6 та двоскладових в таблиці 2.7.

Таблиця 2.6

Омоніми	Транскр-я	Значення	Омоніми	Транскр-я	Значення
词	[cí]	термін; вираження; слово	会	[huì]	конференція; нарада; збори; засідання
		заява; твердження; виклад; формулювання			асоціація; суспільство; союз; об'єднання
刺	[cì]	завдати удару колючою зброєю	贿		хабар; підкуп
当	[dàng]	ручна/ломбардна застава; закладена річ	货		товар; вантаж
党	[dǎng]	партія	祸	[huò]	лихо; нещастя; аварія; катастрофа
典	[diǎn]	правило; стандарт; норма; норматив; закон			理
电	[diàn]	електрика / телеграма; каблограма			правда; істина
国	[guó]	країна, держава			природнична наука
过	[guò]	недбалість; помилка	利	[lì]	вигода; користь; прибуток; дохід
合	[hé]	комбінувати; сполучити; поєднувати; приєднувати			
		відповідати	死	[sǐ]	смерть; страта
核	[hé]	атомне ядро; ядерний	嗣	[sì]	спадкоємець; успадковувати

Приклади міждисциплінарної омонімії на матеріалі односкладових термінологічних одиниць (складено на основі (Ахметшина, Ли, Д., 2005))

Як видно з прикладів наведених в таблиці 2.6 економічна та юридичні сфери є досить продуктивним в контексті утворення омонімів. Адже при ідентичній чи аналогічній вимові різним термінам відповідають різні значення. Однак, це відображення

можливостей утворення омонімів тільки односкладових термінів. Для підтвердження такої продуктивності економічної та юридичної терміносистем були додатково проаналізовані двоскладові термінологічні одиниці (див. табл. 2.7).

З прикладів наведених в таблиці 2.7 чітко видно, що двоскладові терміни аналогічно односкладовим є продуктивними для формування омонімів. Водночас варто зауважити, що подібна омонімія не перешкоджатиме професійному чи діловому спілкуванню.

Оскільки чіткі критерії котрі б розмежовували омонімію та полісемію відсутні в системі китайської мови відсутні, то процес укладання словників (загальні, спеціалізовані, мономовні та двомовні) може бути утруднений. Загалом з огляду на опрацьовані матеріали омонімію не можна вважати поширеним явищем в рамках юридичної терміносистеми.

Таблиця 2.7

Омоніми	Транскр-я	Значення	Омоніми	Транскр-я	Значення
保户	[bǎohù]	застрахована особа / захищати	仓单	[cāngdān]	розписка
报仇	[bàochóu]	помста	舱单		декларація про вантаж
报酬	[bàochou]	винагорода	掺假	[chānjiǎ]	фальсифікувати
报导	[bàodǎo]	повідомлення	搀假		
报道	[bàodào]	повідомлення	承办	[chéngbàn]	брати на себе
编造	[biānzào]	підробляти	惩办		покарання
变造	[biànzào]	змінювати	承包	[chéngbāo]	підрядитися на
编制	[biānzhi]	створення	承保	[chéngbǎo]	брати на себе гарантії
贬值	[biǎnzhí]	девальвація	初级	[chūjí]	первинний
财务	[cáiwù]	фінанси	出籍		експатріація
财物	[cáiwù]	майно	除籍	[chújí]	денатуралізація
参与	[cānyù]	участь	处置	[chǔzhì]	карати / відчужувати (майно)
参预			处治		карати

Приклади міждисциплінарної омонімії на матеріалі двоскладових (складено на основі (Ахметшина, Ли, Д., 2005)

Стосовно специфіки явища омонімії в юридичній термінології необхідно також вказати на функціонування омоформ, як його різновиду. Омоформами є граматичними чи морфологічними омонімами, тобто словами з однаковим звучанням винятково в окремих граматичних формах. Переважно омоформи належать різним

частинам мови (Семенас, 2007; СУМ, 2023).

Рисунок 2.12. Приклади омоформ в контексті юридичної терміносистеми (складено на основі (中华人民共和国刑事法, 2011))

Репрезентативними омоформами в контексті юридичної терміносистеми будуть приклади (див. рис. 2.12) з формулювань китайських законодавчих актів з наступними елементами (中华人民共和国刑事法, 2011) – іменник –负责人 [fùzérèn] – відповідальна особа; словосполучення 负责任 [fùzérèn] брати на себе відповідальність.

Рисунок 2.13. Приклад двоскладового омофона в контексті юридичної терміносистеми (складено на основі (中华人民共和国刑事法, 2011))

Специфічним є наступний приклад, котрий одночасно функціонує як двоскладовий термін омофон та як омоформа в рамках китайської юридичної терміносистеми. Приклад омофону візуалізований на рисунку 2.13. З цього прикладу чітко видно, що в юридичній терміносистемі функціонують термінологічні одиниці, котрі є досить продуктивними в аспекті омонімії. Перший, другий та четвертий омофони з рисунка 2.13 також функціонують як омоформи. Для прикладу такі варіанти омоформ з юридичної терміносистеми були візуалізовані у вигляді схеми на рисунку 2.14.

Розглянуті приклади омофонів та їх функціонування як омоформ на рисунках 2.13 та 2.14 відповідно специфічні також тим, що в юридичній термінології можуть існувати одночасно в кількох варіантах в одному контексті. В опрацьованих джерелах даного дослідження така особливість представлена в Конституції КНР (中华人民共和国 刑事法, 2011). Її суть полягає в тому, що два омофони з подібним звучанням вживаються поряд в різних значеннях в межах одного нормативного акту (див. рис. 2.15).

Особливість функціонування омофонів в розглянутій китайській юридичній терміносистемі проявляється також в наступному. Одночасне вживання поряд в одному контексті омофонів з різним написанням та однаковим звучанням здатне синонімічне словосполучення. Підтвердженням тому є формулювання нормативного акту з Конституції КНР (中华人民共和国 刑事法, 2011) в межах якого два омофони написані поряд. Відповідно до контексту таке формулювання вказує на подібність їхнього змісту, тобто на синонімію. Відтак таке вживання омофонів є по суті варіантом омоформи. Для кращого розуміння приклад такого формулювання наведений на схемі рисунка 2.16.

Приклади омоформ з Кримінально-процесуального кодексу КНР

Рисунок 2.14. Варіанти омоформ з термінів 刑事; 行使; 形式 (складено на основі (中华人民共和国刑事法, 2011))

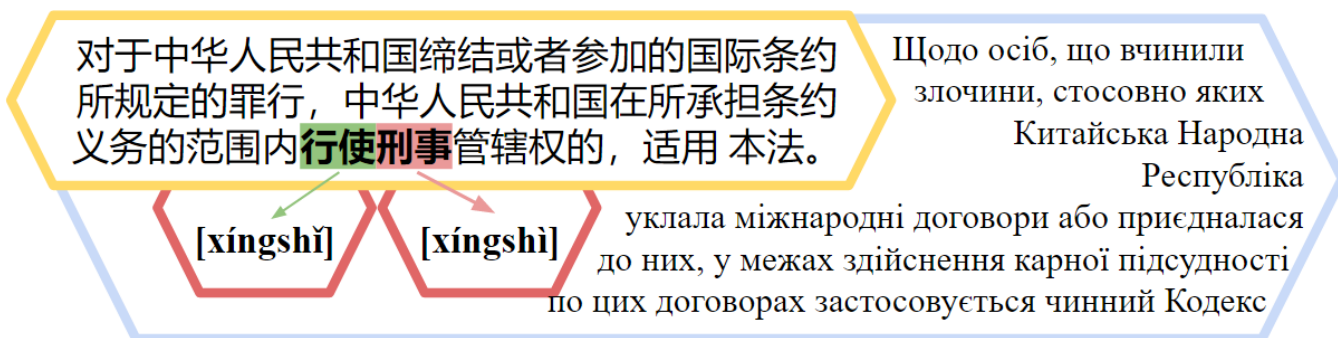

Рисунок 2.15. Приклад одночасного функціонування омофонів в різних значеннях в межах одного нормативного акту (складено на основі 中华人民共和国刑事法, 2011)

Приклади, що були візуалізовані в даному пункті дослідження на наш погляд є репрезентативним і такими, що власним специфічним функціонуванням в рамках опрацьованих терміносистем (економічної та юридичної) підтверджують, що омонімія як мовне явище в системі китайської мови існує.

Приклад утворення синонімічних словосполучень з омофонів

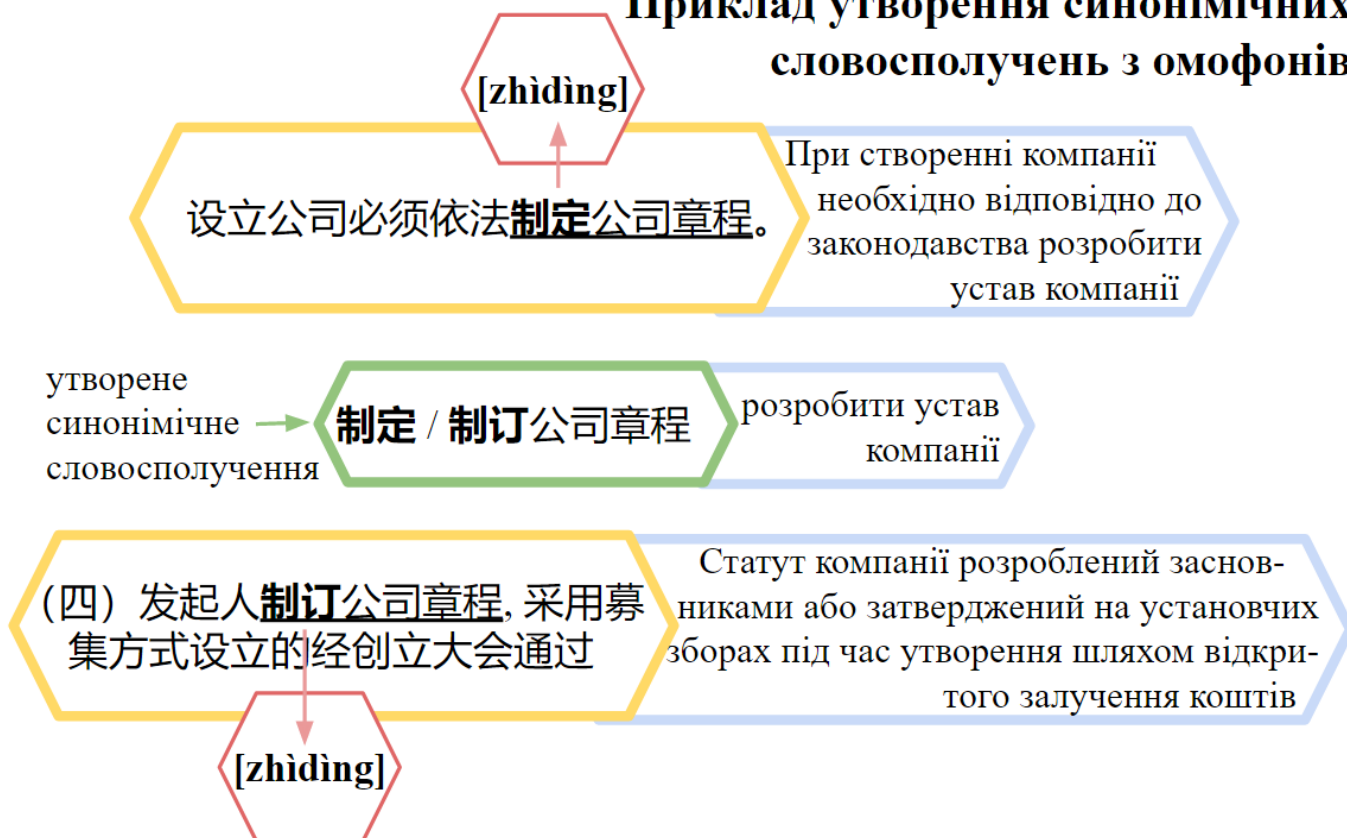

Рисунок 2.16. Приклад утворення синонімічних словосполучень з омофонів юридичної терміносистеми (складено на основі 中华人民共和国刑事法, 2011)

Загалом на основі прикладів омонімів, а особливо омофонів наведених вище прослідковується наступна закономірність. Омоніми загалом та омофони зокрема економічної та юридичної терміносистем вживаються у значеннях, що строго обумовлені контекстом. Така закономірність на нашу думку спричинена специфікою цих терміносистем, тобто необхідністю однозначних формулювань котрі б не призводили до непорозумінь при тлумаченні, наприклад, нормативних актів китайського законодавства.

Таким чином навіть словосполучення з омонімічними елементами з контексту розглянутих терміносистем завдяки вказаній вище закономірності дають змогу учасникам комунікаційного процесу отримати інформацію необхідну для ідентифікації графічної форми омофонів. Завдяки цьому комуніканти розуміють як етимологію омонімів (та їх різновидів), так і суть висловлених з їх допомогою формулювань.

Висновки до Розділу 2

Аналізовані приклади онлайн комунікації вказують на те, що омоніми з вебпростору функціонують з семантичною специфікою. Зокрема це стосується омонімів з цифрними елементами (або складених тільки цифрами) у сленгізмах характерних онлайн спілкуванню. Семантика використання останніх пояснюється їх історичним значенням для сфери цифрової техніки та стійкими асоціаціями у інтернет-користувачів, як, наприклад, чисельне позначення моделі комп'ютерного процесора для передачі значення чогось/когось застарілого, старомодного. Сленгові омоніми з шифрними елементами в семантичному аспекті враховують символізм яким наділена та чи інша цифра в китайській культурі та в більшості випадків передають його оригінальну суть.

Окрім комбінації з цифрами китайські омоніми формуються в результаті поєднання ієрогліфів з англomовними елементами, щоб скоротити написання слів та фраз. Попри протилежне значення такі омоніми через подібну вимову переважно зберігають семантичну наближеність.

Специфіка функціонування омонімів у китайськомовному вебпросторі полягала також в прагненні інтернет-користувачів уникнути цензури. Відповідно на основі омофонічного принципу в рамках онлайн комунікації були утворені нові сленгізми як омоніми до нецензурних висловів або таких, що могли іронічно характеризувати правлячу партію. Таким чином новоутворені омоніми за своєю семантикою завуальовано передавали оригінальне значення «незручних» слів та висловів.

Загалом омонімія в аналізованому китайськомовному вебпросторі базована на ідентичності та подібності звучання, навіть у випадках коли ієрогліфи одного слова з омонімічної пари мають окреме власне значення. Китайськомовний вебпростір охоплюючи чисельні елементи мовної гри та сленгізми став альтернативною суспільною екосистемою з власними характеристиками, та особливостями використання мовного коду.

Спілкування в рамках вебпростору розвиває омонімію шляхом формування сленгізмів на основі подібності та частіше ідентичності вимови слів літературної китайської мови, що їм відповідають. Отже, в такий спосіб інтенсифікуючи неосемантичні процеси сучасна китайська мова еволюціонує.

Для ідентифікації омонімів в китайській мові необхідно враховувати тони при порівнянні омонімічних пар, оскільки для неї саме силабами є найменшими фонетичними одиницями. Таким чином останні в системі китайської мови функціонують як слова чи морфеми. Відтак до категорії омонімів слід зараховувати слова як з однаковим чи подібним звучанням, так і з однаковими тонами.

Аналізований термінологічний матеріал вказує на те, що специфіка функціонування омонімів в рамках економічної терміносистеми проявляється у їх взаємодії з іншомовними запозиченнями. Йдеться про терміни, що позначають міри величин загальноприйнятних у світі та для китайської мови є запозиченими. Специфічно, що чисельність омонімів в рамках економічної терміносистеми збільшується з надходженням до неї іншомовних запозичень, що підтверджує роль останніх як джерела омонімії. Не зважаючи на посилення ролі іншомовних запозичень в аналізованих терміносистемах звернення до фонетичного типу запозичень трапляється рідко.

Економічна та юридичні сфери досить продуктивні в контексті утворення омонімів. Адже при ідентичній чи аналогічній вимові різним термінам відповідають різні значення. Разом з тим омоніми цих терміносистем вживаються у значеннях обумовлених контекстом, що спричинено потребою в однозначних формулюваннях при тлумаченні законодавчих актів. Внаслідок такого функціонування омонімів в учасники комунікативного процесу в економічній та юридичній сферах розуміють етимологію омонімічних одиниць.

Знання та розуміння функціональної специфіки омонімів дає змогу зробити коректний переклад (як усний, так і письмовий) в тому числі в рамках окремої терміносистеми. Адже за відсутності таких знань міжнародна комунікація, а особливо офіційно-ділова ускладнить процес налагодження ефективних відносин.

ВИСНОВКИ

Відповідно до мети дослідження були вирішені поставлені завдання, що дало змогу отримати наступні висновки.

Розглянувши поняття явища омонімії в китайській мові та його генезису через опрацювання джерельної бази дослідження було визначено теоретичні засади його вивчення. Зокрема визначено, що ідентифікація омонімів потребує врахування тонів при порівнянні омонімічних пар, адже в системі китайської мови силабеми є найменшими фонетичними одиницями, які здатні функціонувати як слова чи морфеми. Таким чином теоретичні засади вивчення омонімії як мовного явища китайської мови вказують на те, що слова з однаковим чи подібним звучанням та з однаковими тонами також слід зараховувати до категорії омонімів.

Омонімія в системі китайської мови охоплює односкладові, двоскладові та трискладові слова. З огляду на опрацьований матеріал дослідження найбільша частка саме односкладових слів. Омоніми переважно графічно диференційовані, а в графічній площині кільком різним ієрогліфам відповідає одна односкладова (чи аналогічно багатоскладова) лексична одиниця виділена у фонетичній площині.

Китайські омоніми класифіковані на три ключові групи – мають схоже звучання, проте різне написання; мають схоже звучання та написання; мають аналогічне написання, проте відмінні за звучанням.

На основі аналізу інформаційних джерел дослідження прослідковано, що визначальними чинниками генези омонімічних одиниць є фонетичні та морфологічні трансформації, розпад полісемії, словотворення, іншомовні запозичення, давньокитайська односкладова, діалектна та спеціальна фахова лексика. Формування китайських омонімічних одиниць із запозичень є результатом існування нечисельних фонем та обмеженої кількості фіналей у складах слів.

На основі аналізу матеріалів з китайськомовного вебпростору було прослідковано семантичну специфіку омонімів. Зокрема семантика омонімів вебпростору з цифрними елементами та складені винятково цифрами у сленгізмах характерних онлайн спілкуванню зумовлена їх історичним значенням для сфери

цифрової техніки та стійкими асоціаціями у інтернет-користувачів. Такі омонімічні одиниці враховують символізм яким наділені їх циферні елементи в китайській культурі.

У китайськомовному вебпросторі також функціонують омоніми сформовані через комбінацію з англomовними елементами. Таке утворення омонімів зумовлене необхідністю скорочення слів та фраз для швидшого та стислішого їх написання. Такі комбіновані омоніми завдяки подібній вимові переважно зберігають семантичну наближеність попри протилежний зміст.

Омоніми китайськомовного вебпростору функціонують в умовах уникнення цензури. Так інтернет-користувачами були утворені (на основі омофонічного принципу) нові сленгізми як омоніми до нецензурних висловів або таких, що могли іронічно характеризувати владу.

Явище омонімії в китайськомовному вебпросторі базується на ідентичності, подібності звучання та характеризується наявністю чисельних елементів мовної гри та сленгізмів. Онлайн спілкування з вживанням таких омонімів сформувало альтернативну комунікативну екосистему зі специфічним використанням мовного коду. Таким чином інтенсифікуючи неосемантичні процеси омонімія та китайська мова загалом еволюціонує через формування сленгізмів на основі подібності та ідентичності вимови слів з літературної китайської мови, що їм відповідають.

На основі аналізу термінологічного матеріалу було прослідковано функціональну специфіку омонімів в системі китайської мови в рамках економічної та юридичної терміносистем. В першій вона проявляється у взаємодії омонімів з іншомовними запозиченнями. Так в китайській мові термінологічні одиниці на позначення мір величин є запозиченими. Специфічно, що з надходженням до неї іншомовних запозичень чисельність омонімів в рамках економічної терміносистеми зростає. Це слугує підтвердження роль останніх як джерела омонімії.

Терміни економічної та юридичної сфер в китайській мові здатні продуктивно утворювати омоніми. Омоніми в цих терміносистемах вживаються у значеннях обумовлених контекстом. Таке функціонування омонімів сприяє однозначному розумінню етимології омонімічних одиниць комунікантами.

论文摘要

现代汉语同音异义的功能语义特征.本研究的目的是在对源库和术语资料的研究的基础上,追溯和指出现代汉语同音异义词的主要功能语义特征。

研究的对象是同音异义的语言现象,主体是现代汉语框架下的同音异义的功能语义特征。

现代科学语言学家以不同的方式解释语言系统中同音异义的含义和功能。一些人认为,同音异义是语言丰富自身词汇的过程,而另一些人则认为,同音异义现象作为一种语言现象会对语言产生负面影响。对于从汉语词语中选择同音异义词的术语标准,也存在不同的看法。因此,这项研究的相关性是由于需要从复杂的汉语词汇单位中清楚地证实同音异义词的选择原则。此外,该研究主题是相关的,因为同音异义在中文网络空间和行业术语中都是普遍存在的现象。在考察同音异义现象概念及其成因的基础上,确定了现代汉语同音异义研究的理论基础。基于对来自中文互联网空间的材料的分析,追溯了同音异义词的语义特异性。在分析经济和法律术语系统资料的基础上,追溯了同音异义词的功能特性。

研究材料是中文互联网空间的俚语和中国的经济和法律术语。该材料对比了现代汉语的功能和语义特征。

识别同音异义词需要在比较同音异义词时考虑声调。因为在汉语语言系统中,音节是最小的语音单位,可以起到词或词素的作用。经证实,在所分析的材料中,最大份额的同音异义词是单音节的。同音异义词大多在图形上有所区别。从图形上看,几个不同的象形文字对应一个单音节词汇单位,以语音方式突出显示。

同音单位起源的决定因素是语音和形态的转换、多义词的解体、构词、外语借用、古汉语单音节、方言和特殊专业词汇。汉语同音单位的借词形成是词音节中存在的音位和词尾数量有限的结果。数字元素的网络空间同音词语义是由数字在数字技术领域历史意义和网络用户心目中的持久联想决定的。这种同音单位考虑到了中国文化中数字元素的象征意义。与英语语言元素形成同音异义词是由于需要缩短单词

和短语以便更快和更简洁的写作。由于发音相似，这种组合的同音词尽管意思相反，但大多保持语义接近。

中文网络空间的同音异义词在规避审查的条件下发挥作用。根据谐音原则，新的俚语由互联网用户组成，作为淫秽表达或那些可以讽刺政府的词语的同音词。

中文网络空间的同音现象是基于同一性、声音的相似性，并以存在大量语言游戏和俚语元素为特征。新语义过程的强化通过形成俚语来刺激同音异义和汉语的发展，这些俚语基于与其对应的文学汉语中单词发音的相似性和同一性。

汉语中的经济和法律领域的术语能够有效地形成同音异义词。这些术语中的同音异义词在上下文确定的含义中使用。同音异义词的这种功能有助于交流者清楚地理解同音异义词单位的词源。

关键词：同音词，同音现象，同音词，同音异义词，术语，术语系统

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Ахметшина, Н. Х., & Ли, Д. (2005). Китайско-русский юридический словарь. Москва: «Восток-Запад».
- Вакуленко М. О. (2015). Українська термінологія: комплексний лінгвістичний аналіз: [монографія]. Івано-Франківськ : Фоліант.
- Великий тлумачний словник сучасної української мови (2005). Голов. ред. В. Т. Бусел. К.: Ірпінь: ВТФ «Перун».
- Гуйванюк Н. В., Кардашук, О. В. Кульбабська. (2005). Українська мова : схеми, таблиці, тести : [навч. посібник]. Львів : Світ.
- Іващенко В. Л. (2011). Явище енантіосемії в українській термінології. Мовознавство,,№ 5. С. 30-41.
- Китайська мова. Базовий курс: підруч. для студ. вищ. навч. закл. (2016). / за ред. Н. С. Ісаєвої; худож.-оформлювач В. М. Карасик. Харків: Фоліо.
- Кірносова Н. А. (2010). Практична фонетика китайської мови. Київ: НАККІМ.
- Кочерган М. П. (2005) Вступ до мовознавства. К.: Академія.
- Кравченко О. О. (2016). Особливості функціонування сленгізмів у сучасному китайськомовному інтернет-просторі. «Молодий вчений» • № 7 (34) • липень, 2016 р. С. 347-352.
- Кравченко О. О. (2021). Цифровий знак як складник комунікативного процесу китайськомовного сегмента інтернет-мережі. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71) № 6 Ч. 1. С. 230-235.
- Маулер, Ф. И. (1993). Грамматическая омонимия в современном английском языке. Ростов-на-Дону: Изд-во Ростовского университета.
- Мельничук Р. І. (2016). Методи у дослідженні фоносемантичних явищ. Science and education a new dimension. Budapest. Philology, IV(22), Issue: 99. P. 36-39.
- Семенов, А. Л. (2007). Лексика китайского языка (3-ге вид.). Москва: Издательство АСТ; Восток-Запад.

Ситдиков П. Г. (2011). Суперечливість омонімії в економічній терміносистемі китайської мови. Проблеми семантики слова, речення та тексту. Вип. 27. С. 225-228.

Публічний електронний словник української мови. URL: <http://ukrlit.org/slovnyk>.

Ситник І. В. (2021). Лінгвостатистичний аналіз лексики китайськомовного педагогічного дискурсу. Science and Education a New Dimension. Philology, IX(76), Issue: 260, 2021 Nov. С. 64-67.

Словник української мови (2012). Відп. ред. В. В. Жайворонок . К.: ВЦ «Просвіта». С. 695.

Словник української мови (1970-1980). Відп. ред. І. К. Білодід. Тт. I-XI. К.: «Наукова думка». т. V. С. 695.

СУМ - Словник української мови в 11 томах. СЛОВНИК.ua. URL: <https://slovnyk.ua/index.php?swrd=%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0>.

Тараненко О. О. (2004). Омоніми. Енциклопедія Українська мова. Київ : Вид-во «Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана». С. 434–436.

Широков В. А. (2005). Елементи лексикографії. К. : Довіра.

Аріс (2009). Хронологія процесорів x86: 31 рік з життя архітектури. Персональна блогосфера-нотатник Сергія Ткача. URL: <https://apis.blog.net.ua/2009/05/18/hronolohiya-protsesoriv-x86-31-rik-z-zhyttya-arhitektury>.

Blah-tan (2013). Baidu 10 mystical creatures. URL: <http://knowyourmeme.com/memes/baidu-10-mythical-creatures-grass-mud-horse>.

Eberhard W. (1990). Times dictionary of Chinese symbols. G. L. Campbell (Trans.). Singapore : Federal Eberhard.

Lip E. (1990). Chinese numbers : Significance, symbolism and traditions. Singapore : Heian International Inc..

MICHAELCRUICKSHANK (2022). Chinese Internet Slang: 18 Words to Get You Chatting Online Like a Native. URL: <http://www.fluentu.com/chinese/blog/2013/03/01/slang-horse-god>.

语料库在线 . Chinese Corpus online (2023). URL:
<http://corpus.zhonghuayuwen.org/>.

网络语言利与弊的分析 . 《百度文库》 (2023). URL:
https://wenku.baidu.com/view/f8fe648b25284b73f242336c1eb91a37f011329c.html?fr=income1-doc-search&_wkts_=1678990951971&wkQuery=%E7%BD%91%E7%BB%9C%E8%AF%AD%E8%A8%80%E5%88%A9%E4%B8%8E%E5%BC%8A%E7%9A%84%E5%88%86%E6%9E%90.

搜狗 . 《你想知道的这里都有》 (2023). URL:
<http://out.accessify.com/visit?domain=wenwen.soso.com&pageviewId=desktop-302e363434363531303020313637393037313736322031383633373836323438>.

中华人民共和国刑事法, 法律出版社, 2011.